

Guía Docente

Datos Identificativos					2020/21
Asignatura (*)	Antropoloxía social e cultural	Código	615G01102		
Titulación	Grao en Socioloxía				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	1º cuadrimestre	Primeiro	Formación básica	6	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Humanidades				
Coordinación	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es		
Profesorado	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es		
Web					
Descrición xeral	O curso de Antropoloxía social e cultural concíbese como un estudo introdutorio, pero exhaustivo, da sistemática da antropoloxía contemporánea, centrado nas achegas, enfoques teórico-metodolóxicos e campos de investigación de vangarda na disciplina e na súa conexión cos grandes problemas e procesos da globalizada realidade sociocultural actual. Con iso proxéctase ampliar e fundamentar no alumno as súas competencias no coñecemento crítico e as ferramentas conceptuais e técnicas para abordar a complexa tarefa de interpretar a diversidade, especificidade e regularidades dos fenómenos socioculturais contemporáneos e as súas problemáticas inherentes, dende a perspectiva do local, característica da disciplina antropolóxica.				

Plan de continxencia	<p>1. Modificacións nos contidos</p> <p>Non hai modificacións previstas nos contidos</p> <p>2. Metodoloxías</p> <p>*Metodoloxías docentes que se manteñen:</p> <p>Prueba obxectiva</p> <p>Discusión dirixida</p> <p>Sesión maxistral (todas elas con medidas de adaptación a condicións de docencia non presencial que se expresan en cada caso)</p> <p>Menos a "Sesión maxistral", todas elas computan na avaliación.</p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican:</p> <p>Resumen. Se trata de un resumen-crítico de films etnográficos, que substitúe á anterior metodoloxía de 'Traballo tutelado'. Asimismo prevé medidas de adaptación ás condicións de non presencialidad</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado:</p> <p>A atención personalizada realizarase de xeito individual respecto ao resumo fílmico, a materia impartida en clase e as discusións dirixidas cando a retroalimentación cara ao alumno así lo requira. (1 vez á semana, mínimo).</p> <p>No caso de situación de presencialidad, terá lugar durante el desenrolo das tutorías dala materia.</p> <p>No caso de situación de non presencialidad, terá lugar online, en horario de tutorías previamente concertadas, e a través do correo electrónico (diariamente) ou de Moodle.</p> <p>Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase al inicio do curso as tutorías específicas, ben mediante Moodle, ou ben concertadas telemáticamente a través do correo electrónico, e que sexan compatibles con a súa dedicación</p> <p>4. Modificacións na avaliación:</p> <p>non se preven modificacións nos porcentaxes de avaliación asignados a cada metodoloxía, e aínda cando o resumo fílmico substitúa ao traballo tutelado, mantén o mesmo porcentaxe do 30% que cubría iste derradeiro. Avaliarase a capacidade de síntese e interpretación das dimensións socioculturais por parte do alumno.</p> <p>*Observaciones de avaliación: Preven os xeitos de avaliación das metodoloxías en función dos contextos de presencialidad/non presencialidad.</p> <p>5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía:</p> <p>Añádese un título introductorio á bibliografía xeral da materia, y se comunica que no caso de confinamento, o alumnado poderá acceder a textos e artigos antropolóxicos na aplicación eLibro, a través da páxina web da Biblioteca UDC.</p> <p>Os enlaces web aos films etnográficos obxecto de resumo y valoración iránse proporcionando ó alumnado durante el curso, ben presencialmente, ben a través do Moodle, dependendo do contexto presencial/no presencial.</p>
-----------------------------	---

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Conocimiento de los componentes básicos de las desigualdades sociales y las diferencias culturales.
A12	Conocimiento de la especie humana a través de la cultura, parentesco y hábitat con especial atención a los pueblos preindustriales.
A35	Actitud crítica frente a las doctrinas y las prácticas sociales.
A36	Actitud de compromiso frente a los problemas sociales y culturales.
B3	Capacidad de análisis y síntesis.

B9	Reconocimiento a la diversidad y a la multiculturalidad.
B13	Razonamiento crítico.
B20	Conocimiento de otras culturas y costumbres.
B27	Capacidades en reconocer la complejidad de los fenómenos sociales.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Definir, contrastar e debater críticamente conceptos básicos da antropoloxía, asociándoos á diversidade de realidades e problemáticas das sociedades humanas encadradas nos diferentes dominios da cultura.		A1 A12 A35 A36	B9 B13 B20
Describir e examinar, utilizando a etnografía, a diversidade, especificidade e regularidades dos fenómenos socioculturais, as súas problemáticas e as súas potencialidades, interpretándoas desde unha perspectiva comprometida e desenvolvida desde o punto de vista do local.		A1 A12 A35 A36	B3 B9 B13 B27

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1º: Unha sistemática da antropoloxía social e cultural contemporánea	DO TEMA 1º: Emerxencia de novos campos e fenómenos de investigación, e reconsideracións dos clásicos; Métodos e técnicas na antropoloxía contemporánea. Reflexividade, interpretación e reconfiguración do traballo de campo.
TEMA 2º: Antropoloxía económica e economía cultural. Culturas do traballo.	DO TEMA 2º: A economía e as economías como dimensións da cultura. Teorías clásicas (formalismo, sustantivismo, enfoques marxistas). A economía cultural.; O intercambio. Teoría sobre o don de Mauss e debates posteriores. A mercadoría -Arjun Appadurai-. A produción. Sistemas de produción, modos de produción e correlatos socioculturais.; O traballo en perspectiva antropolóxica: dimensións simbólico-rituais do traballo e a actividade, e diversidade de perspectivas culturais en torno a este. As culturas do traballo.
TEMA 3º: A familia e o seu proceso de cambio. Modelos de convivencia familiar dende a comparación intercultural. A actualidade dos estudos de parentesco	DO TEMA 3º: Teorías clásicas sobre o parentesco, a familia e o matrimonio; Familia e grupo doméstico; Os tipos de agrupación familiar e os procesos familiares contemporáneos en perspectiva cultural comparada; A actualidade dos estudos de parentesco.
TEMA 4º: Antropoloxía política. Poder, violencia e simbolismo político.	DO TEMA 4º: Estructuras e sistemas políticos nas diferentes sociedades: Liñaxes segmentarias, bandas, xefaturas, big men, asociacións e sociedades, sistemas de grupos de idade, monarquías divinas, formacións estatais. Clientelismo. Os ámbitos de poder. O poder como discurso hexemónico incorporado. Colectivos "mudos" e "apoderamento". Nacionalismos e políticas de etnicidade. Vectores recorrentes na antropoloxía política: liderado, memoria, xerarquía, violencia. Análise da dimensión simbólico-ritual da acción política.
TEMA 5º: Asociacións, categorías e xerarquías sociais	DO TEMA 5º: Xénero e idade. O privado e o público. Dominio e subordinación. Graos de idade e grupos de idade. Castas: varnas e jatis. As castas e a mobilidade social. Clases e estratos sociais. Clases culturais. O "capital simbólico" en Bourdieu. A complexidade na diferenciación social. O poder e os sen poder. Métodos de estudo da estratificación social.

TEMA 6º: Ritual, mito e simbolismo. Análises e interpretación antropolóxicas da acción simbólica e a narratividade	DO TEMA 6º: A análise simbólica en antropoloxía. Antecedentes clásicos -simbolismo, relixión e sacrificio, totemismo-. Metodoloxía de Turner. A "Thick Description" de Geertz. Schneider, Leach, Mary Douglas e os "símbolos naturais", Cohen, Sperber. O mito, a historia e as narrativas na produción da realidade social cultural. Sahlins. A análise estrutural do mito e a hermenéutica cultural -Lisón-. O ritual como acción performativa: as súas propiedades e efectos. Van Gennep, de novo Turner, Rappaport.
TEMA 7º: Representacións, crenzas e estilos de pensamento	DO TEMA 7º: Relixión, crenza e pensamento en Antropoloxía: Enfoques intelectualistas de Tylor, Marett, Frazer e Lang. Enfoques sociologistas de Robertson-Smith, Durkheim e Radcliffe-Brown. Morris. O pensamento prelítico segundo Lévy-Bruhl. A tradución interpretativa das crenzas e o debate da racionalidade das formas de pensamento: Evans-Pritchard e Lienhardt. A réplica de Winch. Needham: crenza, linguaxe e experiencia. De pensamentos salvaxes, pensamentos civilizados, bricoleurs e enxeñeiros: o enfoque estrutural de Lévi-Strauss. Clasificacións simbólicas e estilos de pensamento: Mary Douglas e o método de « Group & Grid ». O problema da práctica. Estrutura e práctica, habitus esquemas culturais e paradigmas-raíces: de Bourdieu a Sherry Ortner pasando por Turner, Giddens e Sahlins,
TEMA 8º: Outros campos de análises antropolóxicas contemporáneas	DO TEMA 8º: A nova Antropoloxía médica; risco e cultura; Antropoloxía e tecnoloxías emerxentes; Antropoloxía do deporte; Antropoloxía, cerebro, mente e conciencia.

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A12 B20	52	0	52
Proba obxectiva	A12 B3 B20 B27	2	20	22
Resumo	A1 B3 B13	7	25	32
Discusión dirixida	A35 A36 B9	30	10	40
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	<p>· Sesión maxistral: Explicación polo profesor dos contidos da materia na aula (se presencialmente). Complementarase con materiais visuais de apoio -esquemas e presentacións en Power-Point. O obxectivo destas sesións consistirá en proporcionar, desenvolver e orientar aos alumnos nos coñecementos acerca dos contidos, teorías e complexidades dos fenómenos da cultura, e estimular debates participativos sobre todo iso. Un obxectivo engadido consistirá en fomentar o recoñecemento da diversidade característica do modo de manifestarse os fenómenos culturais.</p> <p>En condicións de presencialidade, recoméndase a asistencia regular ao curso, en referencia ao aproveitamento do impartido nas sesións presenciais.</p> <p>En condicións de non-presencialidade, a sesión maxistral será conducida mediante sesións a través da aplicación Teams (para os dous grupos maiores), e proporcionando resumos dos diferentes temas do programa a través da plataforma Moodle</p>

<p>Proba obxectiva</p>	<p>· A proba obxectiva consistirá nunha proba escrita, ao fin do curso cuadrimestral, sobre os coñecementos alcanzados polo alumno, que consistirá no desenvolvemento argumental apoiado en exemplos etnográficos, desde un pequeno listado temático proporcionado polo profesor. Valoraranse os coñecementos básicos sobre as culturas desde o ángulo antropolóxico, a capacidade de recoñecemento da complexidade social, a capacidade de análise e síntese e as actitudes cara á diversidade cultural.</p> <p>En condicións de presencialidade, recoméndase a asistencia regular ao curso, en referencia á preparación e subseguinte avaliación desta proba obxectiva.</p> <p>De precisarse a realización online da proba, esta poderá ser realizada como 'tarea' a desenvolver a través da plataforma Moodle, e consistirá no desenrolo de dous epígrafes do temario da materia, seguidos de cadanseu exemplo etnográfico.</p>
<p>Resumo</p>	<p>· O resumo consistirá na elaboración polo alumno dun único traballo de resumo e comentario crítico elaborado sobre o argumento sociocultural e a técnica de elaboración de dous filmes etnográficos, seleccionados polo mesmo, de entre máis dunha vintena que se proxectarán na aula durante o curso (en condicións de presencialidade), ou -alternativamente- cuxos ligazóns serán semanalmente proporcionados a través de Moodle polo profesor, para o seu visionado e análise autónoma (en condicións de non presencialidade). Será entregado a mediados-finais de decembro</p>
<p>Discusión dirixida</p>	<p>· Discusión dirixida: presentación e debate en clase, durante as sesións de prácticas de grupos, de textos seleccionados polo seu valor teórico-etnográfico, acordos coa unidade temática que se estea desenvolvendo nese tempo, e na que tras a presentación dun resumo esquemático do texto desenvolvida por grupos de 3-5 alumnos, todos poden intervir con comentarios a aspectos da devandita lectura. Valorarase como se argumenta crítica e comprometidamente.</p> <p>En condicións de presencialidade, recoméndase a asistencia regular ao curso, en referencia á participación en, e avaliación de, as discusións dirixidas.</p> <p>En caso de non presencialidade, os grupos de alumnos substituirán a presentación en clase do texto que lles for asignado, por pequenos traballos colectivos con extensión máxima de cinco páxinas, aos que se poderá engadir mapas conceptuais da materia tratada. Estes traballos enviaranse por Moodle ao profesor, a data en que lles correspondeu a presentación.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
<p>Resumo Sesión maxistral Discusión dirixida</p>	<p>AA atención personalizada realizarase de forma individual respecto ao resumo fílmico e as discusións dirixidas cando a retroalimentación de face ao alumno así o requira.</p> <p>En caso de situación de presencialidade, terá lugar durante o desenvolvemento das tutorías da materia.</p> <p>En caso de situación de non presencialidade, terá lugar online, en horario de tutorías previamente concertadas, e a través de correo electrónico.</p> <p>Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao comezo do curso as tutorías específicas, ben ás que asistir, ou ben concertadas telemáticamente a través de correo electrónico, e que sexan compatibles coa súa dedicación</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
<p>Resumo</p>	<p>A1 B3 B13</p>	<p>O resumo unitario dos dous films etnográficos terá unha extensión máxima de 10 páxinas, e computará un valor do 30% no conxunto da cualificación global. Valorarase particularmente o esforzo e destreza na síntese e comentarios críticos sobre os films, a traballar por cada alumno, así como a selección e tratamento dos conceptos craves do argumento fílmico.</p>	<p>30</p>

Proba obxectiva	A12 B3 B20 B27	A proba obxectiva considérase como un exame único ao final de curso, no que o alumno desenvolverá argumentalmente dous cuestións de rango intermedio, elixidas dentro dun listado temático proporcionado polo profesor (50% da cualificación desta Proba obxectiva), e en combinación con sendos exemplos etnográficos ilustrativos de cada tema teórico proposto (que supoñen outro 50% da cualificación). En conxunto, a cualificación da Proba obxectiva supón un valor do 50% da nota global. É requisito inescusable superar esta Proba obxectiva para considerar os outros elementos de avaliación.	50
Discusión dirixida	A35 A36 B9	A discusión dirixida avaliarase sobre a comprensión, habilidade expositiva e criterio argumental crítico de cada alumno na súa presentación do seu respectivo resúmen-esquema da lectura que lle será asignada; lecturas que se irán entregando ao longo do curso. Achega un 20% da consideración evaluativa. En caso de non presencialidad, a avaliación realizarase sobre o escrito en formato dixital entregado por cada grupo de 3-5 alumnos que traballasen un mesmo artigo ou capítulo de libro.	20

Observacións avaliación

Para a avaliación da 2ª oportunidade, realizarase unha media ponderada dos resultados da proba obxectiva (50% da calificación final) con as resultantes das outras dúas metodoloxías (30% e 20%, respectivamente). O alumno deberá realizar a proba obxectiva na data da convocatoria de 2ª oportunidade (ben presencialmente, ben online, dependendo das circunstancias na data), si non tera superado ou asistido a tal proba na 1ª convocatoria. Si o resumo fílmico ou a discusión dirixida foran a causa de non superar a materia na 1ª oportunidade, deberá presentar o resumo fílmico e/ou o escrito-resúmen da discusión dirixida en esta 2ª oportunidade

No caso do alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia seguiráanse os mesmos criterios de avaliación para a 1ª e 2ª oportunidade que para o restante alumnado, inda que, no caso da "discusión dirixida" substituirase, para os primeiros, a presentación oral en clase pola entrega do esquema-resúmen de algunha das lecturas indicadas.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Ingold, Tim ((2020)). "Antropología: ¿por qué importa?". Madrid, Alianza
- Augé, Marc / Jean-Paul Colleyn ((2005)). Qué es la antropología. Barcelona, Paidós
- Lisón Tolosana, Carmelo, ed., ((2007)). Introducción a la antropología social y cultural. Teoría, método y práctica.. Madrid, Akal.
- Lisón Tolosana, Carmelo ((2012)). Teoría etnológica de Galicia. Madrid, Akal
- Álvarez Munárriz, Luis ((2007)). "Visión histórico-sistemática de la Antropología social?", en Lisón, Introducción a la antropología social y cultural?, op. cit, cap.II. Madrid, Akal
- Peacock, J.L. ((2005)). La lente antropológica. cap. 1º: "Materia". Madrid, Alianza
- Wolf, E. ((1982)). "Aspectos económicos del campesinado"., en Id., Los campesinos.. Madrid, Labor
- Godelier, M. ((1981)). "Antropología y economía: análisis de la producción, circulación y consumo de los bienes económicos?", cap. Iº de, id. Instituciones económicas.. Barcelona, Anagrama
- Appadurai, A. ((1988)). "Introduction: commodities and the politics of value" in The Social Life of Things. cambridge, Cambridge Un. Press
- Blim, Michael ((2005)). "Culture and economy"., en J.G. Carrier, A Handbook of Economic Anthropology.. Northampton, Mass., Edward Elgar Publishing
- Miquel, A. ((2007)). "Antropología económica?", en Lisón, C. op.cit., cap IV. Madrid, Akal
- Beattie, J. ((1974)). "Matrimonio y afinidad"., cap. VIII de Id.: Otras Culturas. Madrid, Fondo de Cultura Económica
- Lévi-Strauss, C. ((1995)). "la familia?", en Lévi-Strauss, Spiro y Gough Polémica sobre el origen y universalidad de la familia humana.. Barcelona, Anagrama.
- Rivas, A. ((2007)). "Transformaciones socioculturales y cambios familiares: continuidades y rupturas?", en Lisón, C. op.cit., cap. V. Madrid, Akal
- Sanroman, T. / González Echevarría, A ((2003)). Las relaciones de parentesco. Caps. 3 y 6. Barcelona, Universidad Autónoma de Barcelona
- Cohen, A. ((2013)). "La mística del poder?", en Cañedo, Montserrat "Cosmopolíticas. Barcelona,Gedisa.
- Evans-Pritchard, E. ((1979)). "La realeza divina de los Shilluk del Sudán"., en Llobera, J.R.: Antropología política.. Barcelona, Anagrama
- Gledhill, J. ((2000)). "Para situar lo político: una antropología política actual.?" cap. 1º de Id., El poder y sus disfraces.. Barcelona, Bellaterra
- González Alcantud, J.A. ((2007)). "La antropología política?", en Lisón, C.: op. cit., cap. VIII. Madrid, Akal
- Buxó, Mª. J. ((2007)). "Antropología aplicada?", en Lisón, C., ed.: cap. XIV. Madrid, Akal
- Fernández de Rota, J.A. ((2005)). Nacionalismo, cultura y tradición.Cap. 2º. Barcelona, Anthropos.
- Gómez Pellón, E. ((2007)). "El patrimonio cultural: memoria e imagen del grupo social?", en Lisón, C., ed.: op. cit., cap. XVI. Madrid, Akal
- Couceiro, E. ((2007)). "Rito, mito y símbolo: acción, palabra e imagen en la construcción de los mundos culturales?", en Lisón, C.: op. cit., cap. XVII. Madrid, Akal
- Geertz, C. ((1988)). "Juego profundo. Notas sobre la riña de gallos en Bali?", en Id., La interpretación de las culturas. . Barcelona, Gedisa.
- Rappaport, R. ((2002)). "El ritual y sus formas?". Cap. 2º de Id., Ritual y religión.. Madrid, Cambridge U.P.
- Turner, V. ((1990)). "Símbolos en el ritual Ndembu"., cap. 1º de Id.: La selva de los símbolos.. Madrid, Siglo XXI.
- Couceiro, E. ((2007)). "Religión y creencia. Cultura de los fundamentos y ultimidades existenciales?", en Lisón, C.: op. cit, cap. XVIII. Madrid, Akal
- Douglas, M. ((1998)). "La elección entre lo somático y lo espiritual: algunas preferencias médicas?", en Id., Estilos de pensar.. Barcelona, Gedisa.
- Morris, Bryan. ((2009)). Cap. 1º de Religión y antropología.. Madrid, Akal.
- Lévi-Strauss, C. ((2007)). "Pensamiento "primitivo?" y mente "civilizada?"., en id., Mito y significado. Madrid, Alianza
- Mairal, G. ((2007)). "Culturas del riesgo. Antropología para una sociedad científica y tecnológica?", en Lisón, C.: op. cit., cap. XIII. Madrid, Akal
- McCombie, S. ((1999)). "Folk. Flu and Viral Síndrome: An Anthropological Perspective?", en Hahn, R., ed.

Anthropology in Public Health. New york, Oxford U.P. USA

- Good, Byron ((2003)). Medicina, racionalidad y experiencia.. Barcelona, Bellaterra

- Munarriz, Luis ((2005)). "La conciencia humana", en id. (ed.) La Conciencia humana: perspectiva cultural.. Barcelona, Anthropos

En situación de non presencialidad, existe posibilidade de acceso a libros e lecturas de antropoloxía en e-Libro, a través da páxina da Biblioteca da UDC.

Bibliografía complementaria - (). .

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación etnográfica/615G01403

Observacións

Sin observacións ni recomendacións específicas

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías